

Mida tähendab kontaktsete väljaselgitamine?

Latentne tuberkuloosinakkus ja tuberkuloos

Nakatunud isik võib kanda tuberkuloosibaktereid oma kehas ise haigestumata. Seda kutsutakse **latentseks tuberkuloosinakkuseks** (*latent tuberculosis infection – LTBI*). Bakterid on mitteaktiivses olekus. Isikul ei esine sümptomeid, ta ei ole haige ning ei saa teisi nakatada. Selline seisund võib püsida kogu inimese eluaja.

Kui bakterid aga aktiveeruvad ja hakkavad kehas paljunema, haigestub inimene tuberkuloosi. Tavaliselt tekivad isikul ka tuberkuloosisümptomid. Haigus võib levida ka teistele inimestele. Haigestub ainult väike arv nakatunud inimesi. See sõltub inimese immuunsüsteemist ja vanusest. Tuberkuloosi haigestuvad kõige tõenäolisemalt alla 5-aastased lapsed ja nõrga immuunsüsteemiga inimesed.

Kokkupuude

Olukorda, kus inimene võib nakatuda, nimetatakse kokkupuuteks haigustekitajatega. Tuberkuloos levib õhu kaudu. Kui tuberkuloossete kopsude või kurguga inimene köhib, aevastab, räägib või laulab, satuvad tuberkuloosibakterid õhku. Kõik lähedal (ruum, korter, töökoht, auto jne) asuvad inimesed võivad baktereid õhuga oma kopsudesse sisse hingata ja nakatuda.

Tuberkuloos ei levi kergesti. Nakatub ainult väike arv haigustekitajatega kokku puutunud inimesi. Samas majapidamises elavatel isikutel on nakatumisrisk kõige suurem, sest nad veedavad siseruumis palju aega koos haige inimesega. Samuti on ohustatud need, kes veedavad sageli aega koos haige isikuga.

Tuberkuloos levib ainult hingamise teel. Tuberkuloos ei levi rõivaste, nõude, kätlemise, seksuaalvahekorra või haige poolt puudutatud pindade kaudu.

Miks selgitatakse välja kontaktseid?

Kontaktsete väljaselgitamine on meetod, mida kasutatakse tuberkuloosi leviku peatamiseks kogukonnas. Kontaktsete väljaselgitamisega seotud tegevusi reguleerib Soome nakkushaiguste seadus.

Kontaktsete väljaselgitamise eesmärgiks on leida üles tuberkuloosi põdevad ja nakatunud inimesed.

Kuidas toimub kontaktsete väljaselgitamine?

Tavaliselt alustatakse kontaktsete väljaselgitamist patsiendist, kellel on diagnoositud kopsutuberkuloos.

On võimalik, et selle patsiendiga palju aega koos veetnud isikud on nakatunud või haigestunud tuberkuloosi. Haigla tervishoiutöötajad küsitlevad patsienti, et välja selgitada, kes need inimesed võiksid olla.

Näiteks

- Pereliikmed või teised isikud, kes elavad tuberkuloosihaigega samas majapidamises.
- Teised isikud ja grupid, nagu sõbrad, sugulased ning inimesed töö juures või õppeasutuses ja vaba aja veetmisega seotud ringkondades

Võimalike nakatunud isikute nimesid andes aitab tuberkuloosihaige teistel terveks jääda. Haige antud teave on konfidentsiaalne.

Kus toimub haigustekitajaga kokku puutunud isikute läbivaatus ja milliseid teste tehakse?

Kokku puutunud isikutega võetakse ühendust ja palutakse neil broneerida läbivaatuse aeg.

Täiskasvanud isikud vaadatakse tavaliselt läbi tervisekeskuses. Nooremad kui kooliealised lapsed vaadatakse läbi haiglas.

Testimiseks kasutatakse alati rindkere röntgenit ja mõnikord vereproovi (IGRA, B-TbINFNg).

Kõigile haigustekitajaga kokku puutunud isikuid informeeritakse tuberkuloosist.

Mis saab edasi tuberkuloosi või selle nakkuse avastamisel?

Tuberkuloosi avastamisel hakatakse andma tuberkuloosiravimit. Tuberkuloosiravi kohta lugege juurde [siit](#).

Mõnedele latentse tuberkuloosinakkusega isikutele võidakse pakkuda preventiivset ravikuuri. Selle otsuse teeb arst.

Kuidas ravitakse latentset tuberkuloosinakkust?

Latentse tuberkuloosinakkuse ravimisel saab enamikel juhtudel ära hoida selle arenemist tuberkuloosiks. Patsienti ravitakse 1–2 tuberkuloosiravimiga. Ravi kestab tavaliselt 3 kuud (kaks ravimit) või 6 kuud (üks ravim).

Raviostus sõltub individuaalsetest asjaoludest ja riskihindamisest (individuaalne risk, et isikul tekivad tuberkuloosiravimite kõrvalnähud). Ravi rakendatakse eeldusel, et isik suhtub ravisse tõsiselt. Vabatahtlik ravi on tasuta. Ravi alustatakse ja jälgitakse haiglas.

Kellele on vaja teha kontrollteste?

Mõnesid haigustekitajaga kokku puutunud inimesi on vaja testida 1–2 aasta jooksul uuesti.

Kui palju läbivaatus maksab?

Soome nakkushaiguste seaduse järgi on tuberkuloositekitajaga kokkupuute tõttu haigustekitajaga kokku puutunud isikule kõik tehtavad testid ja ravi tasuta.

Mida on vaja meeles pidada?

On oluline meeles pidada, et olete tuberkuloositekitajaga kokku puutunud. Tulevikus rääkige sellest teid ravivatele tervishoiutöötajatele. Tuberkuloosi on võimalik haigestuda kümneid aastaid pärast haigustekitajaga kokkupuudet. Kui teil on mõni järgmine sümptom, minge arsti juurde:

- kauem kui kolm nädalat kestev köha, röga köhimine;
- kerge palavik või teadmata põhjustel tekkinud palavik;
- söögiisu kadumine ja kaalukaotus ilma dieeti pidamata;
- ebaharilik väsimus;
- ebaharilik higistamine öösiti